

Door het Gemeentebestuur werd een B.T.K.-project aangevraagd. Dit project heeft tot doel een studie te maken over de nijverheden die ooit in Lichtervelde bestonden. Eén daarvan is:

DE ACCORDEONFABRIEK VAN DE FAMILIE CALLEWAERT

Ria Pattyn

Het bedrijf werd gesticht door Felix Callewaert in 1880 (geboren te Zwevezele op 13/05/1862 en overleden op 07/10/1918 te Curingen - Limburg). Oorspronkelijk in Zwevezele wonend, is hij met zijn gezin in mei 1890 naar Lichtervelde gekomen. Waarschijnlijk betrokken ze eerst een huis in de Statiestraat, ietwat dichterbij het station toe vóór dat ze het huis kochten op de hoek van de Statiestraat en de Beverenstraat. Deze woning werd op 06/09/1915 gebombardeerd samen met een deel van de Beverenstraat. Naast de stoffelijke schade vielen toen 7 doden te betreuren. Naderhand werd de woning heropgebouwd in de vorm zoals ze er nu nog staat.

Felix Callewaert en zijn vrouw, Emma Boone, kregen 7 kinderen waarvan Eugène de vierde in de rij was. Eugène zou later het bedrijf voortzetten (geboren te Lichtervelde op 09/06/1894 en overleden te Wolfenbüttel in Duistland op 15/06/1944). Hij was gehuwd met Marie-Louis Casselman.

Felix Callewaert, waarvan we in de bevolkingsregisters het beroep horlogemaker, orgelbouwer en akkordeonfabrikant terug vinden, legde zich vooral toe op het assembleren van diatonische accordeons, waarvan de verschillende delen voornamelijk uit Duitsland kwamen. Dit weten we met zekerheid want, de manier waarop de naam op de kas is geschilderd, de beschildering van het boek, de plaatjes die op de kas zijn aangebracht vinden we ook terug bij andere firma's o.a. bij Van Houtte uit Kortrijk. Op die plaatsjes vinden we voornamelijk drie tekens terug: Sleutel (Internationaal), Anker en Ster (Excelsior), de merktekens van de Duitse fabriek (en). Dit werd er zeker niet op aangebracht als versiering, want als zo'n accordeon wordt open gedaan, vinden we een stempel, identiek aan zo'n plaatsje terug op het hout binnenin.

Als Callewaert niet zelf zijn accordeons bouwde, waarom kenden zij dan zoveel meer

succes als die van Van Houtte bijvoorbeeld (Van Houtte zou later trouwens volledig zelf zijn accordeons bouwen)? Heel eenvoudig feitelijk, want de grote verdienste van Felix Callewaert bestond erin dat hij als één der eersten, zoniet de eerste in onze contreien het idee opvatte om accordeons te maken (hij was eerder dan b.v. Van Houtte uit Kortrijk en Boland uit Waregem - 1889). Wat zeker niet over het hoofd mag gezien worden, is het feit dat die accordeons zeer vaardig ineem gestoken werden, wat de kwaliteit verhoogde. Daarom mogen we wél beweren dat de "Callewaerts" van tussen 1910 - 1914 de beste diatonische accordeons van hun soort zijn geweest.

Heel wat volkszangers, marktzangers eigenlijk, onder andere Tamboer en A. Cattebeke, hadden als eerste accordeon een diatonische "Lichtervelde". Daar die mensen heel wat succes kenden en zo'n instrument bespeelden, propageerden zij, waarschijnlijk zonder dit te beseffen, dit bepaald instrument. In de volksmuziek kwam het tot zijn volste recht. Ook nu nog grijpen mensen als Willem Vermandere en de accordeonist van 't Kliekske terug naar de Lichtervelde.

Zoon Eugène legde andere contacten, o.a. met Italië - Scandali, en ook onder hem kende het bedrijf een ware bloei. De chromatische accordeon deed meer zijn intrede, alhoewel hij nooit de beroemdheid van z'n diatonische voorganger zou benaderen. Bij het zoeken naar nog bestaande exemplaren valt het op dat er nog heel wat dergelijke accordeons bestaan, waarvan nog heel wat in redelijke staat. Dit wijst nogmaals op het feit dat er veel van verkocht werden en dat de kwaliteit prima was.

Bij nader onderzoek en vergelijk met een catalogus die ik van Mw. Eug. Callewaet in bruikleen kreeg, stellen we vast dat er heel wat verschillende types gemaakt werden. Enkele van de gevonden accordeons komen voor in die catalogus, waar er zijn ook, heel wat die we er niet in terug vinden. Het grondprincipe is wel ongeveer hetzelfde, doch de kas verschilt of er zijn enkele bassen meer of minder, of voor de tonen zijn het rechthoekige toetsen i.p.v. knoppen. Op een zoektocht vonden we ook een Charles Callewaert Zvevezele (broer van Felix) en een heer uit Wingene vertelde dat er ook August Callewaert's bestaan (eveneens een broer van Felix). Hier vonden we opnieuw dezelfde kenmerken qua beschildering van boek en kas en qua belegsels terug.

Tot slot een kenmerkend detail wat ons en verzamelaars heel wat geholpen heeft, is de datum van verkoop die zowel bij Felix als bij Eugène onder de lederen riem in het hout gekrast was. De bedoeling bij hen was om zo te weten of de accordeon nog in garantie was, als men kwam om hem te laten herstellen.

Deze accordeons zijn naar verluid, zeker niet alleen in onze streek verkocht geworden,

ook buiten onze provincie- en landsgrenzen moeten ze gekend zijn geweest. De “Lichterveldse trekzak” is wellicht beroemder geweest dan de meesten onder ons ooit durfden vermoeden.

Heemkundige kring Karel Van de Poele